

МОДЕЛЬ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В КОНТЕКСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Серих Л.В.

*КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
доцент кафедри теорії та методики виховання, к.п.н.*

Історико-культурологічні дослідження в освітньо-мистецькому просторі дали змогу обґрунтувати педагогічні процеси становлення, розвитку, навчання і виховання підлітків у художньо-естетичній діяльності (Ю. Алієв, Б. Лихачев, О. Рудницька, О. Сухомлинська та ін.). Їхні ідеї полягають у використанні загальнокультурних мистецьких традицій, взаємозв'язку духовної, класичної і народної культур в естетичному вихованні підлітків.

Становлення педагогічного процесу в освітньо-культурних закладах і установах Сумщини дали змогу по-новому сприймати конкретне мистецьке життя підлітків та збагатити уявлення про художньо-творчу діяльність. Заняття з музики, композиції, театральної справи, гри на музичних інструментах, жива естетична думка впливають на мотивацію навчання підлітків, на створення емоційно-естетичного клімату в творчому естетичному середовищі, а вплив мистецької атмосфери педагогічного процесу з часом знайшов своє виявлення у моделі естетичного виховання позашкільного навчального закладу.

Модель естетичного виховання підлітків позашкільних навчальних закладів спирається на взаємодію загальноосвітнього та позашкільного навчального, що реалізується у формах, методах, способах навчально-виховної діяльності.

Поняття "взаємодія" загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків включає всі компоненти навчання і виховання. Це, вважає Н. Мойсеюк [3], динамічна взаємодія вихователів і вихованців, спрямована на досягнення поставленої мети.

Гармонійно розвинена особистість формується лише під час цілісного педагогічного процесу, в якому повною мірою забезпечується гармонія педагогічних впливів. Тому створення моделі естетичного виховання – це керований процес, і через вирішення численних педагогічних завдань, підпорядкованих кінцевій меті, системі, він вносить зміни в розвиток особистості. Ми підтримуємо думку Н. Мойсеюк про те, що педагогічний процес не є нерозривним ланцюгом розвиваючих взаємин вихователів і вихованців, оскільки перші беруть на себе роль інтепретатора, критика, залишаючись при цьому емоційно не включеними у взаємодію, а останні підключають до неї особистісні спогоди, асоціації, емоції, набуті знання.

В контексті нашого дослідження особливо важливим є те, що саме художньо-творча діяльність у педагогічному процесі відображає життя підлітків, формує критерії оцінки явищ дійсності, характерів та вчинків.

Підлітки – „князі почуттів”, поети, підкреслював Я.Корчак [2], все бачать, відчувають, хоча багато чого не можуть сказати. Заслуговує на увагу думка О. Апраксиної [1] про те, що у живопису, літературі, музиці, хореографії є свої специфічні норми і умови, які стосуються „сутності” відповідних учасників художньо-естетичного процесу.

Спостерігається індивідуальна різниця і в характерах мнемонічної діяльності учнів-підлітків: якщо учні 5-го класу більше використовують зовнішні прийоми запам'ятовування (асоціації, смислове групування), то 8-го – опосередковані прийоми запам'ятовування та пошук специфічних прийомів для кожного матеріалу. Центральне місце посідає аналіз змісту матеріалу, його своєрідності та внутрішньої логіки. Деякі підлітки виявляють гнучкість у виборі шляхів заучування, інші намагаються структурувати й логічно опрацювати навчальний матеріал. Уміння логічно опрацювати матеріал часто розвивається стихійно. В учнів, які погано запам'ятовують, не вміють зосередитися на роботі, інтелектуально пасивні, мнемонічна діяльність характеризується стереотипністю, способи обробки матеріалу одноманітні, мислення нібито не бере участі у запам'ятовуванні. Розвиток уміння формулювати й виражати думку своїми словами підвищує успішність, поглиблює значення, спонукає подальший розвиток інтелекту та здібностей підлітка.

Дослідна активність дітей на етапі мислення характеризується двома якістьми: зростанням самостійності в діяльності мислення і підвищенням критичності мислення. Завдяки цьому підліток навчається керувати своїм мисленням: ставити дослідні цілі, висувати гіпотези причинно-наслідкових залежностей, розглядати відомі йому факти з позицій висунутих гіпотез.

Навчальні труднощі молодших підлітків багато в чому залежать від емоційної сторони навчання, інтересу, заохочення, похвали вчителя чи їх відсутності. Якщо вчитель не стимулює самостійність та ініціативу в учнів, а лише наставляє і контролює результати їх навчальної діяльності, то підлітки втрачають інтерес до навчання. Тому на заняттях у позашкільних навчальних закладах варто приділяти значну увагу ігровим моментам, що підсилюють, мотивацію, інтерес на творчості.

У підлітків виразняються індивідуальні особливості, пов'язані з розвитком самостійного мислення, інтелектуальної активності, творчого підходу до вирішення завдань. У цей період важливо, щоб педагог допоміг учню навчитися самостійно здобувати знання: користуватися додатковою літературою, довідниками, словниками, комп'ютером, Інтернетом, спілкуватися і насолоджуватися творчою естетичною діяльністю, що ефективно впливатиме на акмеуспіх підлітка.

Література:

1. Апраскіна О.А. *Музыкальное воспитание в школе* / О.А. Априаскіна // *Музыка*. – 1974. – №9. – С. 39.
2. Корчак Я. *Воспитание личности* / Януш Корчак. – М. : Просвещение, 1992. – 168 с.
3. *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навч. посібн.* / Н.Є. Мойсеюк – 3-е вид., доповн. – К. : ВАТ „КДНК”, 2001. – 608с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В СУМСЬКОМУ ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ВІДДІЛЕННІ МАН УКРАЇНИ

Сидоренко Н.Ю.

*Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з
талановитою молоддю, практичний психолог*

Психологічний супровід як парадигма професійної діяльності практичного психолога був об'єктом вивчення багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Вагомий внесок у розроблення цієї проблеми зробили І Бех, М Бітянова, В. Зінченко, М Кочан, Є. Козирева, І. Удовенко, Л. Темнова, Т. Череднікова, Т. І. Чіркова та ін.

Психолого-педагогічний супровід навчально-виховного процесу в МАН розглядається нами не лише як сукупність різноманітних методів і прийомів роботи з дітьми, а й як комплексна технологія підтримки і допомоги обдарованій дитині у розвитку, навчанні, вихованні, соціалізації.

Ефективність його організації визначається насамперед тим, якою мірою забезпечуються основні психолого-педагогічні умови, що сприяють розвитку слухачів Малої академії наук.

Основною метою психолого-педагогічного супроводу є забезпечення в процесі навчально-дослідницької діяльності максимального розкриття особистісного, інтелектуального та творчого потенціалу учнів, формування в них стійкої мотивації до пізнавальної та навчально-дослідницької діяльності.

Для цього необхідно:

- створити в позашкільному навчальному закладі сприятливий психологічний клімат, що визначається гуманними суб'єкт-суб'єктними стосунками, продуктивною взаємодією учнів з педагогами й однолітками [2];
- забезпечити умови для самореалізації особистості, використовуючи сучасні технології навчання;
- скоригувати навчальні програми школи і позашкільного навчального закладу для задоволення пізнавальних потреб обдарованих учнів;